

M.A.Part - I
and
M.A.Part-II } 2010
मराठी

Prospectus No.10117

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ
SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY

वाङ्मय विद्याशाखा

(FACULTY OF ARTS)

अभ्यासक्रमिका

वाङ्मय पारंगत परीक्षा (मराठी)

भाग-१ व भाग-२, २०१०

PROSPECTUS

OF

M.A. Examination Part-I and Part-II 2010

in

MARATHI

2009

Price Rs. 8/-

PUBLISHED BY

Prof. J.S. Deshpande
Registrar
Sant Gadge Baba
Amravati University
Amravati- 444 602

-
- © "या अभ्यासक्रमिकेतील (Prospectus) कोणताही भाग संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठाच्या पूर्वानुमती शिवाय कोणासही पुनर्मुद्रित किंवा प्रकाशित करता येणार नाही"
- © "No part of this prospectus can be reprinted or published without specific permission of Sant Gadge Baba Amravati University."

अभ्यासक्रम

वाङ्.मय पारंगत (मराठी) भाग-१ व २ परीक्षेसाठी प्रत्येकी चार पत्रिका राहतील व प्रत्येक पत्रिका पूर्ण १०० गुण असलेली राहिल.

वाङ्.मय पारंगत , भाग-१

पत्रिका १ - अ) प्राचीन व अर्वाचीन गद्य

किंवा

ब) इ.स.१९६० नंतरच्या मराठी साहित्यातील प्रवाह.

किंवा

क) मराठी वाङ्.मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते १९६०)

पत्रिका-२ - अर्वाचीन कविता

पत्रिका-३ - विशेष वाङ्.मय प्रकार-

अ) कादंबरी

किंवा

ब) नाटक

किंवा

क) लोकसाहित्य

पत्रिका ४ - साहित्यशास्त्र

वाङ्.मय पारंगत भाग-२

पत्रिका १ - प्राचीन कविता

पत्रिका २ - विशेष ग्रंथकार :

अ) संत तुकाराम

किंवा

ब) ज्योतीराव फुले

किंवा

क) मधुकर केचे

पत्रिका ३ - मराठीचा भाषा वैज्ञानिक अभ्यास व व्याकरण

पत्रिका ४ अ) अर्वाचीन मराठी वाङ्.मयाचा इतिहास

किंवा

ब) भाषांतरित साहित्याचा अभ्यास

किंवा

क) लघुशोध प्रबंध

एम.ए.भाग-१ मराठी अभ्यासक्रम

वाङ्.मय पारंगत (मराठी) भाग-१ व २ परीक्षेसाठी प्रत्येकी चार पत्रिका राहतील व प्रत्येक पत्रिका पूर्ण १०० गुण असलेली राहिल.

वाङ्.मय पारंगत भाग-१

पत्रिका -१ अ) प्राचीन व अर्वाचीन गद्य

किंवा

ब) इ.स.१९६० नंतरच्या मराठी साहित्यातील प्रवाह

पत्रिका-२ अर्वाचीन कविता

पत्रिका-३ विशेष वाङ्.मय प्रकार

अ) कादंबरी

किंवा

ब) नाटक

किंवा

क) लोकसाहित्य

पत्रिका ४- साहित्यशास्त्र

वाङ्.मय पारंगत भाग-१ (मराठी)

पत्रिका १- अ) प्राचीन व अर्वाचीन गद्य

१) गोविंदप्रभू चरित्र - वि.भि.कोलते

२) आज्ञापत्र - संपादक-डॉ.विलास खोले, साहित्य प्रसार केन्द्र, नागपूर

३) माझा प्रवास - गोडसे भटजी / व्हीनस प्रकाशन, मुंबई

४) सार्वजनिक सत्यधर्म - जोतीबा फुले, संपादक-वासुदेव मुलाटे, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.

५) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर अनुभव आणि आठवणी - भाषांतर डॉ.भा.ल.भोळे साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.

६) काळी माती, निळी नाती - मधुकर वाकोडे, साहित्य प्रसार केन्द्र, नागपूर.

स्वयंअध्ययनाकरिता

१) जगण्यातील काही - अनिल अवचट, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई

२) परिपूर्ती - इरावती कर्वे, देशमुख आणि कंपनी, पुणे.

पत्रिका - १

ब) 'इ.स.१९६० नंतरच्या मराठी साहित्यातील प्रवाह'

प्रवाह : अ) दलित साहित्य

ब) ग्रामीण साहित्य

क) स्त्रीवादी साहित्य

ड) आदिवासी साहित्य

संकल्पना, व्याख्या, प्रेरणा, स्वरूप, निर्मितीमागील कारणपरंपरा.

अ) दलित साहित्य

१) विद्रोही कविता - संपादक - केशव मेश्राम, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे

२) अंतः स्फोट - कुमुद पावडे, आनंद प्रकाशन, जयसिंगपुरा, औरंगाबाद

ब) ग्रामीण साहित्य

१) अंगारमाती - भास्कर चंदनशिव, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.

२) मेड इन इंडिया - पुरुषोत्तम बोरकर, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे

क) स्त्रीवादी साहित्य

१) स्त्री - पुरुष तुलना - ताराबाई शिंदे, संपादक-विलास खोले, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे

२) चारचौघी - प्रशांत दळवी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई

ड) आदिवासी साहित्य

१) आदोर - नजुबाई गावीत, आज दिनांक प्रकाशन, मुंबई.

२) गोधड- वाहरु सोनवने, रविराज प्रकाशन सदाशिव पेट पुणे-३०

संदर्भग्रंथ १) निळी पहाट - रा.ग.जाधव.

२) ग्रामीण साहित्य : स्वरूप आणि शोध - नागनाथ कोत्तापल्ले

३) स्त्रीवादी समीक्षा : संकल्पना आणि उपयोजन-मंगला वरखेडे, का.स.वाणी प्रगत मराठी अध्ययन संस्था, धुळे.

४) आदिवासी साहित्य : स्वरूप आणि समीक्षा - विनायक तुमराम

५) समकालीन साहित्य : जाणवा आणि भाष्य - डॉ.श्रीकांत तिडके तनुजा प्रकाशन, नागपूर.

मराठी वाङ्.मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते १९६०)

उद्देश : १. साहित्यभ्यासाच्या संदर्भात साहित्य आणि संस्कृती यांच्यातील अनुबंधाचा शोध घेणे.

२. संस्कृतीची विविध अंगे आणि साहित्यनिर्मितीच्या प्रेरणा, साहित्यातील प्रवृत्ती, प्रवाह यांचा परस्पर संबंध जाणून घेणे.

३. मराठी साहित्य व महाराष्ट्र संस्कृती यांची जडणघडण, परंपरा, वळणे यांच्या परस्परसंबंधाचा शोध घेणे, अशा चिकित्सक अभ्यासाची क्षमता निर्माण करणे.

अभ्यासक्रम :

१) संस्कृती : स्वरूप, संस्कृती व साहित्य यातील अनुबंध

२) महाराष्ट्र संस्कृतीचा उद्गम, पूर्वपीठिका, अन्य प्रादेशिक संस्कृतीशी संबंध, मराठी भाषेचा उगम, मराठी साहित्याचा उगम.

३) महाराष्ट्रातील धर्मपंथ व मराठी साहित्य (नाथ, महानुभाव, वारकरी, दत्त, समर्थ संप्रदाय):

४) महाराष्ट्रातील राजवटी आणि मराठी साहित्यनिर्मिती (यादवकालीन, बहामनीकालीन, शिवकालीन, पेशवेकालीन): परस्परसंबंध

५) इंग्रजी सत्तेचा उदय, महाराष्ट्रीय जीवनातील स्थित्यंतरे आणि तत्कालीन मराठी साहित्य यांचा परस्परसंबंध.

६) धर्म व समाजसुधारणविषयक चळवळी आणि मराठी साहित्य : परस्परसंबंध

७) राजकीय विचारसरणी, स्वातंत्र्यविषयक चळवळी आणि मराठी साहित्य : परस्परसंबंध

८) मराठी संस्कृती - मराठी साहित्य आणि समाजाची साहित्याभिरुची.

संदर्भग्रंथ :-

१. साहित्य व संस्कृती - दु.का.संत

२. संतवाङ्.मयाची सामाजिक फलश्रुती - गं.बा.सरदार

३. मराठी संतमंडळाचे ऐतिहासिक कार्य - बा.रं.सुंठणकर

४. महाराष्ट्रीयाने काव्यपरीक्षण - श्री व्यं. केतकर

५. मराठी वाङ्.मयाभिरुचीचे विहंगमावलोकन - रा.श्री.जोग

६. मराठी जीवन, खंड-१ व २ संपादक गं.बा.सरदार

७. मराठी संताचे सामाजिक कार्य - वि.भि.कोलते.

८. अर्वाचीन मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - सदा. कऱ्हाडे

९. १९ व्या शतकातील महाराष्ट्राची सामाजिक पुनर्घटना

१०. वाटा आणि वळणे- गो.म.कुळकर्णी

११. यादवकालीन महाराष्ट्र - मु.ग.पानसे

१२. पेशवेकालीन महाराष्ट्र - (भाग १ व २) - वा.कृ.भावे
 १३. महाराष्ट्र संस्कृती - इरावती कर्वे
 १४. अर्वाचीन मराठी गद्याची उत्क्रांती- कृ.मि.कुलकर्णी
 १५. संशोधनाची क्षितिजे - भा.ल.भोळे
 १६. मराठी लोकांची संस्कृती - इरावती कर्वे
 १७. राजर्षी शाहू आणि लोकमान्य - य.दि.फडके

पत्रिका २ - अर्वाचीन कविता

- १) हरपले श्रेय - केशवसुत (संपा.रा.श्री.जोग) कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन,पुणे
 २) मर्दकरांची कविता - बा.सी.मर्दकर, मौज प्रकाशन, मुंबई
 ३) निवडक नारायण सुर्वे - संपा. कुसुमाग्रज, लोकवाङ्.मयगृह, मुंबई
 ४) पाऊसपाणी- विठ्ठल वाघ, लोकवाङ्.मय गृह मुंबई
 ५) देव मायनस धर्म- बळवंत कांबळे, क्रांतीसीमा सम्यक प्रकाशन,ऐनापूर
 ता.गडहिंग्लज, जि.कोल्हापूर.
 ६) कुणब्याची कविता - लक्ष्मण महाडिक, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.

स्वयंअध्ययनाकरिता

- ७) ग्रामगीता (अध्याय ११ ते १५) ग्रामनिर्माण पंचक- तुकडोजी महाराज
 ८) तूर्तास - दासु वैद्य, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई

पत्रिका ३ : विशेष वाङ्.मय प्रकार

- अ) कादंबरी
 किंवा
 ब) नाटक
 किंवा
 क) लोकसाहित्य

अ) कादंबरी

- १) आस्तिक - साने गुरुजी, साधना प्रकाशन, पुणे
 २) कोसला - भालचंद्र नेमाडे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
 ३) पोखरण - केशव मेश्राम, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
 ४) ऐसे कुणबी भूपाळ - भरत काळे, देशमुख आणि कं.पुणे
 ५) बारोमास - सदानंद देशमुख, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
 ६) पागोरा - रमेश अंधारे, ग्रंथाली प्रकाशन, मुंबई

स्वयंअध्ययनाकरिता

- ७) रारंगढांग - प्रभाकर पेंढारकर, मौज प्रकाशन, मुंबई
 ८) ताम्रपट - रंगनाथ पठारे, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई

ब) नाटक

- १) तृतीय रत्न - जोतीबा फुले (संपा.दत्ता भगत) शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर
 २) कवडीचुंबक - आचार्य अत्रे, परचुरे प्रकाशन मंदिर, मुंबई
 ३) घाशीराम कोतवाल - विजय तेंडुलकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
 ४) महानिर्वाण - सतीश आळेकर
 ५) वाटा पळवाटा - दत्ता भगत, कॉन्टिनेन्टल, पुणे
 ६) किरवंत - प्रेमानंद गज्जी, मॅजेस्टिक, मुंबई

स्वयंअध्ययनाकरिता

- ७) वाडा चिरेबंदी - महेश एलकुंचवार
 ८) कोण म्हणतो टक्का दिला - संजय पवार, निलकंठ प्रकाशन, पुणे
 किंवा

क) लोकसाहित्य

१. लोकसाहित्याची संकल्पना लोकसाहित्य आणि लोकवाङ्.मय : साम्यभेद, स्वरूप आणि व्याप्ती लोकसाहित्याचा अभ्यास - संप्रदाय आणि पध्दती, भाषाशास्त्रीय संप्रदाय, निसर्गरूपकवादी संप्रदाय, स्पष्टीकरणवादी संप्रदाय, भ्रांतकल्पनावादी संप्रदाय, मानवशास्त्रीय संप्रदाय, अवशेषवादी संप्रदाय, ऐतिहासिक भौगोलिक संप्रदाय
 २) लोककथा
 लोककथांचे वर्गीकरण, लोककथांची भारतीय परंपरा, ग्रंथनिविष्टकथा आणि मौखिक परंपरा दैवतकथा, प्रतकथा, दंतकथा, कल्पितकथा, हास्यकथा
 ३) ठळक लोककला
 पारंपारीक रंगभूमी आणि लोकरंजन, लोकरंगभूमीचे स्वरूप, विधीनाट्य-नाट्यविधी आणिधर्मकल्पना, दण्डार, दशावतार, लळीत, गोंधळ, खडीगम्मत, तमाशा कीर्तन परंपरा-नारदीय आणि वारकरी
 ४) लोकसंस्कृतीचे उपासक - भागते
 लोकसंस्कृती, संस्कृतीचे स्तर लोकसंस्कृतीची लोकाभिमुखता, शक्तीसंप्रदाय आणि गोंधळी, खंडोबा : जागरण व वाघ्यामुरळी, बहुरूपी,

वासुदेव, भराडी, नाथजोगी, चित्रकथा, लोकवाड.मय, लौकिक वाड्.मय
: साहित्य-अनुबंध.

स्वयंअध्ययनाकरिता

५) लोकगीते

व्याख्या-वर्गीकरण, महाराष्ट्रातील लोकगीतांची मौखिक परंपरा, समाजदर्शन आणि स्त्रियांचे भावविश्व, ओवी, गण, गवळण, भोंडला-भुलाई, भारुड, महादेवाची गाणी, मोटेवरची गाणी, पाळणा आणि अंगाई : स्वरुप भेद, विधीगीते, कथा गाथा, कृषीसंप्रदाय आणि लोकआरती, गंधळीगीते, डहाका, तुमडी.

संदर्भग्रंथ

१) लोकसाहित्याची रुपरेषा	-	दुर्गा भागवत
२) लोकसाहित्याचे स्वरुप	-	डॉ.प्रभाकर मांडे
३) लोकसाहित्याचे अंतःप्रवाह	-	डॉ.प्रभाकर मांडे
४) मराठी लोककथा	-	डॉ.मधुकर वाकोडे
५) लोकसंस्कृतीचे उपासक	-	डॉ.रा.चिं.ढेरे
६) लोकसंस्कृतीचे क्षितीजे	-	डॉ.रा.चिं.ढेरे
७) दगडातील पाझर	-	शंकरराव सुरडकर
८) लोकरंगभूमी	-	डॉ.प्रभाकर मांडे
९) संतसाहित्य आणि लोकसाहित्य	-	डॉ.रा.चिं.ढेरे
१०) लोकप्रतिभा आणि लोकतत्वे	-	डॉ.मधुकर वाकोडे
११) नाचु कीर्तनाचे रंगी	-	डॉ.यशवंत पाठक
१२) लोकसाहित्य संपदा	-	श्री.नारा.शेंडे
१३) मौखिकता आणि लोकसाहित्य	-	डॉ.मधुकर वाकोडे, सुषमा करोगल

पत्रिका ४ - साहित्यशास्त्र

अभ्यभ्यासाचे विषय

१. वाक्यार्थबोधविषयक वाद, शब्दशक्ती - अभिषा, लक्षणा, व्यंजना, रसप्रक्रिया, रसांची अलौकिकता.
२. मराठीच्या साहित्यशास्त्राची भूमिका- काव्यकारण, काव्यप्रयोजन, संतांचा अलंकार विचार भक्तिरस.
३. सौंदर्य भावना, वाड्.मय आणि सौंदर्यशास्त्र, काव्यातील नवीनता, वाड्.मयीन महात्मता.

४. अनुकृतीचा सिध्दांत, प्लोटो व अँरिस्टॉटल यांची काव्यदृष्टी, शोकांतिकेची व्याख्या, घटक विरेचनाचा सिध्दांत.
५. सृष्टीसौंदर्य आणि साहित्य मूल्य या शरश्चंद्र मुक्तिबोधाच्या ग्रंथातील सात, आठ, नऊ व दहाही प्रकरणे आणि एक, दोन व तीन ही परिशिष्टे.
६. गतीमानता आणि गणितमानता

स्वयंअध्ययनाकरिता

७. साहित्यातील देशीयता

संदर्भग्रंथ

१. भारतीय साहित्यशास्त्र - ग.त्र्यं.देशपांडे
२. मराठीचे साहित्यशास्त्र - डॉ.मा.गो.देशमुख
३. सौंदर्य आणि साहित्य - बा.सी.मर्ढेकर
४. अँरिस्टॉटलचे काव्यशास्त्र- गो.वि.करंदीकर
५. लोकघाटी - द.ग.गोडसे
६. सृष्टी, सौंदर्य आणि साहित्यमूल्य - शरश्चंद्र मुक्तिबोध
७. टीकास्वयंवर - भालचंद्र नेमाडे
८. डॉ.आंबेडकर : आधुनिक विज्ञान व मानव : द्वितीय खंड, (सौंदर्यविचार)- मा.प.थोरात, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर अध्यासन, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.

वाड्.मय पारंगत भाग-२ (मराठी)

पत्रिका १	प्राचीन कविता	
१)	महदंबेचे घवळे	- संपा.सुहासिनी इर्लेकर
२)	ज्ञानेश्वरी	- अध्याय पाचवा संपा.रामदास डांगे
३)	संत नामदेव	- तीर्थावळीचे अभंग संत नामदेव गाथा(शासकीय प्रत)
४)	भारुड भावार्थ	- डॉ. मुकुंद गोसावी प्रस्तावना डॉ. यु.म.पठाण प्रकाशक : अध्यक्ष श्री एकनाथ महाराज विश्वस्त मंडळ पैठण किंमत रु. ५०/-
५)	मुक्तेश्वर	- सभापर्व

स्वयंअध्ययनाकरिता

- ६) १) महाद्वाराच्या पायरीशी - संपा.हेमंत इनामदार / ल.रा.नसिराबादकर
७) २) पैजण - म.ना.अदवंत, साहित्य प्रसार केन्द्र, नागपूर.

पत्रिका-२ विशेष ग्रंथकार

अ) तुकाराम (महाराष्ट्र शासनाने प्रकाशित केलेली आवृत्ती)

किंवा

- ब) ज्योतीराव फुले
१) कविता - निर्मिकाचा शोध, छत्रपती शिवाजी राजे भोसले यांचा पवाडा, अखंडादी काव्यरचना
२) सत्सार - अंक १ व अंक २
३) वैचारिक - गुलामगिरी, ब्राम्हणाचे कसब, इशारा

संदर्भग्रंथ :

- १) महात्मा फुले समग्र वाङ्मय - संपादक य.दि.फडके, म.रा.सा.स.मंडळ
२) महात्मा फुले गौरव ग्रंथ संपादक-पी.बी.साळुंखे, महाराष्ट्र राज्य शिक्षण मंत्रालय
३) महात्मा फुले व्यक्तित्व आणि विचार - गं.बा.सरदार
४) सत्यशोधक समाजाचा जाहीरनामा - डॉ.यशवंत मनोहर
५) महात्मा ज्योतीराव फुले - धनंजय कीर
६) ज्योतीराव फुल्यांचा सुधारणावाद -डॉ.निलकंठ बोरोडे

किंवा

क) मधुकर केचे -

कविता- दिंडी गेली पुढे, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे.
पुनवेचा थेंब - पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
आसवाचा ठेवा - महाराष्ट्र प्रकाशन, अमरावती.

ललित गद्य - आखरआंगण- लोक वाङ्मय गृह मुंबई

व्यक्तिचित्रे १) वऱ्हाडी मंडळी, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.

- २) चेहरे मोहरे
३) चरित्र - संत गाडगेबाबा - साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद. प्रवासवर्णन - पालखीच्या संगे

पत्रिका - ३

मराठीचा भाषावैज्ञानिक अभ्यास व व्याकरण

१. भाषाविज्ञान : भाषा व्यवहार
भाषा : सामाजिक संस्था, भाषिक व भाषेतर संप्रेषण व्यवहार, व्याख्या - व्याप्ती भाषा: उच्चार व लेखन यातील भेद, भाषेच्या अभ्यासाच्या पध्दती-ऐतिहासिक, तुलनात्मक, वर्णनात्मक
२. भाषेचे स्वरूप : भाषेचे संरचनात्मक स्वरूप, संरचनेचे दोन स्तर : ध्वनी व अर्थ (रचनाविज्ञान) स्वन, स्वनिम, स्वनांतरे व स्वननिर्मितीचे प्रकार (स्फोटक-अर्धस्फोटक-घर्षक व अनुनासिक) स्वर, स्वनिम, व्यंजन (खंडाधिष्ठीत स्वनिम, स्वनपरिवर्तन : स्वरूप, कारणे व प्रकार)
३. पदविन्यास रुपिका-रुपिम आणि रुपिकांतर
४. वाक्यविन्यास वाक्यविन्यासाचे स्वरूप- विश्लेषण, वाक्याचे प्रथमोपस्थित घटक, वाक्यान्वयाचे नियम १, मूलरचित वाक्य२, रचनांतरित वाक्य.
५. अवयवविचार - अर्थविन्यास अवयव विचार, आघात विचार, अर्थाचे स्वरूप, अर्थ - प्रकार : निर्देशपर, गुणव्यंजक, भावपर शैलीगत, अर्थपरिवर्तन - प्रकार व कारणे.
६. मराठीची पूर्वपीठिका व उत्पत्ती :
भाषाकुलाची संकल्पना, आर्यभाषाकूल व आर्यभारतीय भाषा-मराठी भाषा, मराठीचा उत्पत्तीकाल.
७. मराठीचा कालिक अभ्यास कालिक अभ्यासाचे स्वरूप व महत्व. कालिक विभागणी
१. यावदकालीन मराठी
२. बहामनीकालीन मराठी
३. शिवकालीन मराठी
४. पेशवे कालीन मराठी
५. आंगलकालीन मराठी
८. मराठी व्याकरणाचा विचार
१. भाषा व व्याकरण यांचा परस्पर संबंध
२. मराठीची स्वनिम व्यवस्था
३. नाम, सर्वनाम, विशेषण आणि त्यांची विकारकरणे
४. आदर्श लिपीची मूलतत्वे व मराठीची लेखनपध्दती
९. बोली आणि मराठी भाषा

१. प्रमाण मराठी व तिच्या बोली : परस्पर संबंध वऱ्हाडी नागपुरी बोली.

१०. अन्य भाषांचा मराठीवरील परिणाम : फारशी, इंग्रजी व कानडी

संदर्भग्रंथ -

१. भाषा विज्ञान : वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक संपादक- सं.ग.मालशे-इनामदार सोमण
२. वर्णनात्मक भाषाविज्ञान : स्वरूप आणि पध्दती -डॉ.कल्याण काळे, अंजली सोमण
३. भाषाविज्ञान परिचय : संपादक, मालशे, पुंडे सोमण
४. मराठी भाषा : उद्गम आणि विकास- कृ.पां. कुळकर्णी.
५. ध्वनिविचार : ना.गो.कालेलकर
६. भाषा आणि भाषाशास्त्र : श्री गजेन्द्रगडकर
७. भाषा : इतिहास आणि भूगोल : ना.गो.कालेलकर
८. आधुनिक भाषा विज्ञान : डॉ.दादा गोरे
९. नागपुरी बोली- व.कृ.वऱ्हाडपांडे
१०. बोली भाषांचा अभ्यास- सु.वा.कुळकर्णी
११. यादवकालीन मराठी भाषा- शं.गो.तुळपुळे
१२. मराठीचा अर्थविचार - अनुराधा पोतदार
१३. मराठीचे व्याकरण - डॉ.लीला गोविलकर
१४. मराठी व्याकरणाचा पुनर्विचार - अरविंद मंगरूळकर
१५. मराठी प्रमाण भाषेचे स्वरूप - सुहासिनी लडू
१६. अर्वाचीन मराठी- रमेश घोंगडे
१७. मराठी व्याकरण-वाद आणि प्रवाद - कृ.श्री. अर्जुनवाडकर
१८. वैखरी- अशोक केळकर
१९. भाषाविचार आणि मराठी भाषा- गं.ब.ग्रामोपाध्ये
२०. मराठी व्याकरणावरील निबंध- कृष्णशास्त्री चिपळूणकर
२१. शुध्दलेखन

पत्रिका ४

अ) अर्वाचीन मराठी वाङ्.मयाचा इतिहास

(इ.स.१८१८ ते १९६० या कालखंडातील मराठी वाङ्.मयाचा इतिहास)

किंवा

ब) भाषांतरित साहित्याचा अभ्यास

भाषांतरित साहित्याचे स्वरूप, भिन्नभाषिक साहित्यातील आदान-प्रदानाची आवश्यकता, भाषांतर व अनुवादातील समस्या, भारतीयत्वाची संकल्पना, भारतासारख्या विविधवंशीय, विविध धर्मीय, विविध भाषिक राष्ट्रत भाषांतरित साहित्याभ्यासाचे महत्व.सांस्कृतिक, प्रादेशिक व भाषिक वैशिष्ट्यांच्या अनुषंगाने पुढील साहित्यकृतींचा अभ्यास अपेक्षित.

१. पर्व- भैरप्पा एस.एल :- अनुवाद डॉ.उमा कुळकर्णी (कन्नड), प्रकाशन मेहता पुणे
२. आई- मॅक्सिम गॉर्की- अनुवाद - प्रभाकर उध्वरेषे (रशियन)
३. अशी धरतीची माया - शिवराम कारंथ (कन्नड)साहित्य अकादमी १७२, एम.जी. मार्ग दादर पूर्व मुंबई ४०००१४
४. सहा विधा जमीन- फकिर मोहन सेनापती (उडीसा) अनु-उमाकांत ठोंबरे प्रकाशन- साहित्य अकादमी
५. सात शिखरे- लेखक - अख्तर मोहिदीन- (काश्मिरी) प्रकाशन साहित्य अकादमी
६. हयवदन - गिरीश कर्नाड (कन्नड) प्रकाशक पॉप्युलर, मुंबई

स्वयंअध्ययनाकरिता

७. डेझर्टर - अनु- विजय देवघर, चंद्रकला प्रकाशन, पुणे
८. द.रुटस् - अनु-अॅलेक्स हेली- अनु.सिंधु अभ्यंकर, विद्या प्रकाशन, पुणे

संदर्भग्रंथ

१. भाषांतरमीमांसा - संपादक डॉ.कल्याण काळे, डॉ.अंजली सोमण
२. मराठी संस्कृती : शं.बा.जोशी
३. साहित्य आणि समाज : अविनाश सहस्त्रबुध्दे
४. मराठी कादंबरी - चिंतन आणि समीक्षा : डॉ.चंद्रकांत बांदिवडेकर
५. तौलनिक साहित्याभ्यास : डॉ.वसंत बापट

किंवा

क) लघुशोधप्रबंध

लघुशोध प्रबंध नियमावली

१. लघुशोधप्रबंध ही प्रश्नपत्रिका घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी एम.ए. भाग-१ परीक्षेत किमान ५५ टक्के गुण मिळवणे आवश्यक राहिल.
२. पत्रिका ४ मधील लघुशोधप्रबंधासाठी ६० गुण व त्यावरील मौखिक परीक्षेसाठी ४० गुण राहतील. लेखी लघुशोध प्रबंधावरील परीक्षेसाठी लेखी आणि मौखिक परीक्षक वेगवेगळे राहतील.
३. शोध प्रबंध घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी प्रबंध विषय व मार्गदर्शक विद्यापीठाकडून स्वीकृत करण्यासाठी आपले अर्ज विद्यापीठाकडे ३१ ऑगस्ट (उन्हाळी परीक्षेकरिता) व १५ जून (हिवाळी परीक्षेकरिता) पूर्वी पोहचतील अशा बेताने पाठवावेत, प्रबंध विषयाकरिता सुचविलेल्या विषयांकरिता मार्गदर्शकाची शिफारस आवश्यक राहिल.
४. निर्धारित तिथीनंतर कोणतेही अर्ज स्वीकारण्यात येणार नाहीत.
५. आवेदकाने प्रबंध विषय सुचवितांना पूर्वी स्वीकृत झालेले विषय टाळावेत. यदाकदाचित पूर्वी स्वीकृत झालेल्या विषयावर विद्यार्थ्यांचा प्रबंध सादर करावयाचा असेल तर विद्यार्थ्यांला आपला प्रबंध पूर्वी सादर केलेल्या त्याच विषयावरील प्रबंधाहून कोणत्या दृष्टीने वेगळा राहिल किंवा त्या विषयावर कोणत्या वेगळ्या दृष्टिकोनातून प्रबंध लिहिण्यात येणार आहे हे आपल्या अर्जात स्पष्टपणे नमूद करण्यात यावे. विद्यार्थ्यांनी सादर केलेल्या मुद्यांवर मार्गदर्शकाची शिफारस आवश्यक राहिल. पूर्वी स्वीकृत झालेल्या सर्व विषयांची यादी विद्यापीठाच्या कार्यालयात तयार ठेवण्यात यावी व त्या संबंधीची माहिती विचारणा केल्यावर सादर संबंधितांना पुरविण्यात यावी.
६. ज्या शिक्षकांनी आचार्य पदवी प्राप्त केली आहे किंवा ज्यांना स्नातकोत्तर वर्गांना शिकविण्याचा कमीत कमी ५ वर्षांचा अनुभव आहे अथवा ज्यांना स्नातक वर्गात शिकविण्याचा कमीत कमी ७ वर्षांचा अनुभव आहे त्यांनाच मार्गदर्शक म्हणून मान्यता मिळू शकेल.
७. कोणत्याही एका मार्गदर्शकाकडे एका परीक्षेकरिता शोध प्रबंधाचे ५ पेक्षा जास्त विद्यार्थी राहू नयेत.
८. प्रत्येक विषयाकरिता विद्याशाखेतर्फे एक शोध प्रबंध समिती नामित करण्यात येईल. या समितीचे अध्यक्ष विद्याशाखेचे अधिष्ठाता राहतील व भाषा मंडळाचे अध्यक्ष, विद्यापीठाच्या स्नातकोत्तर विभागाचे विभाग प्रमुख अथवा त्या विषयाचे एक ज्येष्ठ स्नातकोत्तर शिक्षक आणि विद्याशाखेने नामित केलेला एक शिक्षक सभासद राहतील. शोध प्रबंध विषयांचा व त्यांच्या मार्गदर्शकांचाही समिती विचार करील. समितीचा निर्णय अंतिम राहिल व तो सर्व संबंधित विद्यार्थ्यांना १ ऑक्टोबर (उन्हाळी परीक्षेकरिता) व १ जुलै (हिवाळी परीक्षेकरिता) पूर्वी कळविण्यात यावा.

९. उन्हाळी परीक्षेकरिता शोधप्रबंध १५ मार्च व हिवाळी परीक्षेकरिता १५ ऑक्टोबर पर्यंत विद्यापीठाकडे सादर करण्यात यायला हवे. प्रबंधाबरोबर मार्गदर्शकाचे प्रमाणपत्र आवश्यक राहिल.
१०. प्रबंधाची एक प्रत (सारांशासहित) विद्यापीठाकडे पाठविण्यात यावी. प्रबंधाची लांबी जास्तीत जास्त शंभर पाने (फुलस्केप) असावी. प्रबंध टंकित किंवा सुवाच्च हस्ताक्षरात असावा.
११. कोणत्याही एका परीक्षकाला ५ पेक्षा अधिक प्रबंध परीक्षणाकरिता पाठविण्यात येऊ नये.
१२. परीक्षक नेमणूक समितीसमोर किती विद्यार्थ्यांकडून प्रबंध सादर करण्यात येईल या संबंधीची आकडेवारी माहिती सादर करण्यात यावी.
१३. प्रबंध विषयाची संपूर्ण माहिती कार्यालयात जपून ठेवण्यात यावी व गरज पडल्यास ती प्रबंध समितीला सादर करण्यात यावी. प्रबंधाविषयीचे सर्व अधिकार विद्यापीठाकडे राहतील.

INDEX

Sr. No.	Subject	Page No.
1.	Special Note for Information of the Students	1 to 2
2.	Pattern of question paper on the unit system.	2
3.	Ordinance No. 36	3 to 10
4.	Ordinance No. 138	11 to 14
5.	अभ्यासक्रम भाग-१ व २	15
6.	वाङ्मय पारंगत भाग-१	
	<i>पत्रिका-१</i>	
	अ) प्राचीन व अर्वाचीन गद्य	16
	ब) इ.स. १९६० नंतरच्या मराठी साहित्यातील प्रवाह	17 to 18
	<i>पत्रिका-२</i>	
	अर्वाचीन कविता	19
	<i>पत्रिका-३</i>	
	विशेष वाङ्मय प्रकार	19 to 21
	<i>पत्रिका-४</i>	
	साहित्यशास्त्र	21 to 22
7.	वाङ्मय पारंगत भाग-२	
	<i>पत्रिका-१</i>	
	प्राचीन कविता	22
	<i>पत्रिका-२</i>	
	विशेष ग्रंथकार	22 to 23
	<i>पत्रिका-३</i>	
	मराठीचा भाषावैज्ञानिक अभ्यास व व्याकरण	23 to 25
	<i>पत्रिका-४</i>	
	अ) अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाची इतिहास	25
	ब) भाषांतरित साहित्याचा अभ्यास	25
	क) लघुशोध प्रबंध	26
8.	लघुशोध प्रबंध नियमावली	27 to 28